

Lerums Naturskyddsförening (LNF) – Verksamhetsberättelse 2015

Verksamheten 2015 inom LNF har som tidigare omfattat en mångfald aktiviteter. Programbladets båda utgåvor var välfyllda och ett stort antal programaktiviteter genomfördes med varierande antal deltagande. Relationerna och samarbetet med Lerums kommun fungerar väl, även om föreningen i åtskilliga frågor företräder kritiska ståndpunkter.

LNF uppfattas som den ledande samhällsföreträdaren för natur- och miljöfrågor i Lerums kommun, vilket även avspeglas i det stadigt växande medlemsantalet. Vid årsskiftet 2015/2016 var antalet medlemmar 1669.

Styrelsen bestod efter årsmötet 23 mars 2015 av Olov Holmstrand (ordf.), Lars-Erik Karlsson (vice ordf.), Dan Skarpsjö (kassör), Bo Nilsson (sekr.), Kjell Hansson, Stefan Larsson, Jan Nordin och Bertil Svensson. Suppleanter: Ingrid Ritola, Kennet Lundin och Erika Tyrberg.

Styrelsen höll 10 protokollförda sammanträden under 2015. Därutöver har förekommit ett antal arbets- och planeringsmöten i olika grupper.

Arbetsgrupper. För att effektivt ta tillvara styrelsens och övriga aktiva medlemmars kunskaper och intressen har arbetet varit organiserat i grupper eller intresseinriktningar. Grupperna fungerar oftast informellt med hjälp av e-post och rapporterar genom kontaktpersoner till styrelsen.

Under 2015 har det funnits grupper för följande aktiviteter: Program, Utbildning, Plan, Livsstil, Klimat, Landskap, Botanik, Fåglar, Säveån, Amfibieskydd, Hemsidan och Natursnokarna.

Årsmötet ägde rum 23 mars med 39 deltagare. Efter förhandlingarna höll Stefan Larsson ett mycket uppskattat och vackert föredrag med bildvisning från Säveån och visade några av Martin Falklinds filmer.

Representation. Föreningen var representerad vid kretskonferensen 16-18 oktober i Vänersborg för naturskyddsföreningarna i Västra Götaland och Halland. Dan Skarpsjö representerade LNF i Naturskyddsföreningens klimatnätverk. Olov Holmstrand representerade LNF i styrelsen för Naturskyddsföreningen i Bohuslän och medverkade i denna egenskap fram till augusti i styrgruppen för Naturskyddsföreningens regionala kansli i Väst.

Olov Holmstrand representerade LNF i studiecirkeln God miljö i centrum om planeringen av Lerums centrum.

Representanter för LNF har liksom tidigare år vid två tillfällen, 21 april och 12 oktober, träffat kommunledningen, möten som är mycket uppskattade av både LNF och kommunledningen. Vid mötena diskuteras såväl övergripande som mer konkreta frågor. Exempel är uppföljning av kommunens miljöarbete, bevarandet av Säveån, praktiska åtgärder i naturreservatet i Leråns dalgång, skogsfrågor och anläggande av våtmarker.

Information. Extern information sker kontinuerligt via LNF:s hemsida. Kortfattad intern information om föreningens verksamhet har skickats med e-post till intresserade medlemmar - vid 11 tillfällen. I slutet av året omfattade e-postlistan cirka 185 adresser. Informationen erhålls efter anmälan till föreningens ordförande Olov Holmstrand, olle.holmstrand@telia.com.

Lerums Naturskyddsföreningens synpunkter uppmärksammas ibland i Lerums Tidning och i nättidningen Floda Nyheter. LNF och Naturskyddsföreningen i Kungälv stod bakom en debattartikel i Göteborgs-Posten 16 augusti med kritik mot den planerade 400 kV kraftledningen Skogssäter-Stenkullen.

Program. Alla fullbetalande medlemmar fick innehållsrika tryckta vår- och höstprogramblad i början av mars respektive i början av september. Drygt halva upplagan delades ut av medlemmar, resten sändes med post. Programmen trycks nu med bilder helt i färg, vilket ökat attraktiviteten. Hela programbladet finns även på hemsidan.

Inom programverksamheten har arrangerats eller förmedlats drygt 60 aktiviteter under året dvs mer än en aktivitet i veckan utanför semesterperioderna. Det har varit ca 50 naturvandringar, natursnoksaktiviteter, röjningar och utflykter samt 12 föredrag och andra inomhusmöten. Utöver detta kan nämnas informationsvandringar för allmänheten längs Säveån inom ramen för kommunens arrangemang Växtrum samt en övernattningsresa till Kinnekulle och Hindens rev.

En del av aktiviteterna har skett i samarbete med andra organisationer.

Utbildning. Under våren slutfördes en studiecirkel i botanik med inriktning på växter i och vid sötvatten. Utbildning är även inslag i många andra aktiviteter, framför allt föredrag och utflykter.

Plan. Under året har föreningen sänt ett drygt 20-tal skriftliga yttranden med synpunkter i miljö- och planärenden till i första hand Lerums kommun, men även till Länsstyrelsen, Trafikverket, och Svenska Kraftnät. Viktigare, mera utförliga skrivelser finns på föreningens hemsida <http://lerum.naturskyddsforeningen.se>.

LNF är remissinstans åt kommunen i planärenden. Lerums kommun har ambitionen att växa med 1% om året, vilket medför rätt stor aktivitet ifråga om nya planer för byggande. Föreningen har under 2015 bland annat yttrat sig över planförslag rörande Stora Bråta, Missionskyrkan i Floda, Flodamotet och Herrgårdsbacken i Floda, väg till Öxeryd samt Landskapskaraktärsanalys för hela kommunen.

Utöver kommunala planärenden kan nämnas skrivelse om planerad kraftledning Skogssäter-Stenkullen (till Svenska Kraftnät via Naturskyddsföreningens regionala kansli) och Vindpark Fyrskog norr om Gråbo (till Länsstyrelsen). LNF överklagade 2013 kommunens antagandebeslut av planen för "konsumtomten" i Lerums centrum till Länsstyrelsen. Efter Länsstyrelsens avslag på överklagandet gick LNF vidare till Mark- och miljödomstolen. Domstolen höll möte med syn 4 november 2014 och biföll överklagandet i sin dom 10 februari 2015. Därmed upphävdes planen. Det bör framhållas att LNF:s överklagande och även domstolens upphävande av planen gällde inverkan på Sävåån, inte antalet våningar i den planerade byggnaden.

Lerums kommun har lämnat markanvisning till Ernst Rosén AB för området Dergårdsparken mellan gymnasiet och Wamme bro i Lerum. LNF har medverkat i möten som anordnats av Ernst Rosén som led i planeringen.

Synpunkter i samråd har lämnats till Lerums kommun avseende stabiliseringsåtgärder längs Sävåån vid Dergårdsparken och Sävåparken (Torpskolans parkering).

Livsstil. Ekologiskt och närproducerat blir allt populärare. Det märktes under Miljövänliga Veckan 28 september till 4 oktober då LNF informerade om detta på Ica Kvantum i Lerum och Bonum i Gråbo. Hälsa och miljö har blivit ett samtalsämne i vardagen, liksom intresset att värna om djurens bästa. Underlag för informationen får vi från riksföreningen. Vi var flera medlemmar som under några timmar stod i butikerna så gott som varje dag under veckan. De allra flesta som vi pratade med var positiva till omtanke om miljön och tog gärna emot information om ekologisk mat samt vårt lokala höstprogram.

Under 2016 års Miljövänliga Vecka är temat kemikalier i hemmet. Vi har redan börjat inventera i butiker vad det finns för miljövänliga tvålar, hudkrämer mm.

Buller och Trafik. LNF initierade under året ett projekt med målsättning att aktivt kunna vara med och påverka klimatfrågan inom Lerums kommun på ett bredare sätt. Projektet tar avstamp i kommunens "Vision 2025" och fokuserar på trafik- och bullerbegränsande åtgärder. Under året har vi vid tre tillfällen träffat våra kommunalråd samt ledande befattningshavare inom kommunens beredningar, där vi haft möjlighet att skapa förståelse för våra idéer samt påbörjat ett visst samarbete. Projektet understöds av studiecirkeln God Miljö i centrum, Järnvägsföreningen och Hörselskadades förbund.

Klimat och omställning. LNF:s styrelse följer det lokala klimatarbetet i Göteborg och hade med deltagare i den stora klimatmarschen 29 november med över 4000 deltagare inför klimatmötet i Paris.

Två inomhusaktiviteter under 2015 har varit inriktade på klimat och omställning. Marianne Påsse föreläste 17 mars om "Nya pengar för en grön planet". Hon beskrev bland annat att mest lukrativa verksamheter idag är finansverksamhet, knark, vapen och prostitution. 98% av alla valutatransaktioner gäller finansiell verksamhet och 2% handel med varor och tjänster. 85 personer äger mer än vad halva Jordens befolkning gör. Om naturen kunde klassas som juridisk person skulle dess utnyttjande få ett helt annat pris.

Stellan Tengroth föreläste 19 oktober om "Tillväxt till döds". Det mötet arrangerades i samarbete med studiecirkeln God Miljö i centrum och Martin Zollitsch inledde med att sammanfatta studiecirkelns slutsatser som redovisats i Vitbok 3. Stellan Tengroth beskrev därefter tillväxtens mekanismer och mänskighetens oförmåga att hantera denna. Problemet är inte att naturresurserna plötsligt tar slut utan att uttömningen inte uppmärksammas tillräckligt av regeringar och allmänhet.

Liksom tidigare år rekommenderade LNF sina medlemmar att 28 mars 2015 medverka i "Earth Hour", en världsomspännande manifestation för klimatet under vilken var och en uppmanas minimera sin elförbrukning under en timme och då passa på att diskutera eget handlande för att minska klimatpåverkan.

Landskap. LNF fortsätter att granska avverkningsanmälningar. I kontakter med Lerums kommun har LNF förespråkade att kommunen ska gå över till kontinuitetsskogsbruk på sin egen mark. Landskapsvård i form av röjning och städning har genomförts vid Stensjön vid tre tillfällen under året.

I samband med mötena med kommunledningen har LNF åter framfört att kommunen bör förnya planerna för anläggande av våtmarker och framhållit att lämpliga platser kan vara nedströms Gråbo vid Hunservedsviken och nedströms Hultets avfallsanläggning.

Den gemensamma Risvedengruppen för Naturskyddsföreningens kretsar i Ale, Alingsås och Lerum har fortsatt arbetet att långsiktigt skydda framför allt kvarvarande gammelskog. LNF:s representanter i gruppen har varit Bertil Svensson, Hasse Österman och Olov Holmstrand. Vi har varit med och inventerat insekter, lavar och mossor i Risveden. Fortsatta försök har gjorts att i samarbete med Lerums kommun friköpa två områden i den del av Risveden som ligger i Lerums kommun.

I samarbete med Naturskyddsföreningen i Ale och Göteborgs svampklubb utarbetades ett förslag att bilda naturreservat i området kring Stora Gettjärnet i Alefjäll. Förslaget avvisades av länsstyrelsen, men efter överklagande av LNF har länsstyrelsen lovat att titta närmare på området.

I samarbete med Södra Skogsägarna genomfördes en informationsdag 3 oktober i torpet Freden och med fältförevisning av Bertil Svenssons skog i Goråsområdet.

Botanik. Under våren 2015 slutfördes studiecirkeln om växter i och vid sötvatten. Botanikgruppen har som vanligt genomfört 4 välbesökta vår- och försommarvandringar med inventering av områden, som besöks med jämna mellanrum. Dessutom gjorde gruppen en heldagsutflykt utanför kommunens gränser. Söndagen den 12 juli gick färden till Hallands Väderö. Ön har unika natur- och kulturvärden och är sedan 1958 klassad som naturreservat och nu även som Natura 2000- område i EU:s nätverk. För mer info om botanikvandringar besök LNF:s hemsida - Grupper - Botanikgrupp. Där finns även våra planerade botanikvandringar och utflykt för 2016.

Fågelgruppen. Bland Fågelgruppens aktiviteter under 2015 kan nämnas deltagande i den årliga nationella sjöfågelräkningen, där vi räknat fåglar i sjösystemet från Mjörn till Aspen för 47:e året. Ett antal organiserade utflykter har gjorts, bland annat vårfågelvandring vid Sjövik, cykeltur utefter gamla banvallen vid Stannum med nattsångare, besök på Fågelcentralen Höög, sträckfågelkväll vid Hjällsnäsviken (badplatsen) och sträckfågel morgon samt -räkning vid Hjällsnäs (modellflygplatsen), i år för 30:e gången. Vi har dessutom haft en ugglekväll.

Flyttfågelsträcket efter Hallandskusten studerades under en oktoberdag. Fågelskådningens dag firades i maj vid Stålebo våtmarker och Naturnatta gick i nattskärornas tecken vid Lilla Bråta. Vi har deltagit i "Projekt Lom" där storlom har inventerats i Uспен, Tvårsjön, Sturven och Stora Stamsjön, i år tyvärr med dåligt resultat, samt smålom i några sjöar.

Tornfalkshäckningarna i de uppsatta holkarna liksom häckningar av pilgrimsfalk har följts regelbundet och ungarna ringmärkts.

Vi har tillverkat fågelholkar, som vi kompletterat med i Sävåeservatet i samband med rensningen av de befintliga holkarna. Det har också satts upp några mesholkar vid Bengts damm.

Vintern 2014-2015 var inte så ansträngande för fåglarna, varför någon matning av sjöfåglar inte ägde rum. Vi har haft fyra inomhusträffar med olika program med bildvisning samt trevlig samvaro. Dammarna i Stålebodalen liksom "Bengts damm" har även 2015 varit ett Eldorado för fåglar och lockat till många besök. Bland årets rariteter i Lerums fågelvärld kan nämnas en trädgårdsträdskrypare vid Sävelången och en taigasångare i Gråbo grusgrop, vilka bägge stannade en knapp vecka.

Sävåån. Laxen har gynnats av nya fiskvägen i Sävåån ovanför Hedefors och verkar trivas med det nya lekområdet upp till Hillefors. Nu måste den vidare!

Under 2015 har den nya fiskvägen varit i full drift i Hedefors två säsonger. Det verkar fungera tekniskt och redan har de nya lekområdena producerat laxyngel. Provfisket sommaren 2015 visade att ännu mer laxyngel fanns på leklokalen nedströms Hedefors jämfört med 2014.

Nu undersöks olika tekniska lösningar för den fiskvägspassage förbi dammen vid Hillefors grynkvärn som är ett krav i gällande vattendom. Under 2015 har även förbättringar för fiskarna i några av de mindre biflödena till Sävåån påbörjats så som Svartåbäcken, Alebäcken och några andra. Detta fortsätter under 2016 och kommer framför allt att gynna havsöringen som också nu kan vandra förbi Hedefors. Havsöringen kan kanske inom några år föröka sig i småbäckarna runt Sävelången om fiskpassage byggs även vid Floda kraftverk.

De populära vandringsstigarna utmed Sävåån har nu renoverats och förbättrats. Under 2016 kommer slingan Floda – Hillefors via Kusebacka och "blåsippehavet" att vara mycket lättvandrad. Förhoppningsvis kan senare en stig ända ner till Lerum färdigställas.

Amfibieskydd. Grodtunnlarna vid Nääs hålls under observation. Tyvärr tycks varken Trafikverket (tidigare Vägverket) eller Öjared vara intresserade av att underhålla tunnlnarna. Men kommunen har börjat informera om tunnlnarna som turistmål, vilket förhoppningsvis även kan medföra underhåll.

Hemsidan. Denna har liksom tidigare år skötts av en arbetsgrupp bestående av Barbro Andreasson och Lars-Owe Stakeberg. På hemsidan presenteras bland annat föreningens ställningstaganden i olika frågor, skrivelser till kommun och myndigheter samt alla programaktiviteter innefattande bland annat Fågelgruppens och Natursnokarnas utflykter. Hemsidan uppdateras kontinuerligt med ny information och har adressen: <http://lerum.naturskyddsforeningen.se>

Natursnokarna. Familjeverksamheten Natursnokarna är en av våra allra viktigaste aktiviteter, inte minst för att den engagerar barn och yngre människor.

Natursnokarna i Gråbo var under våren hos bonden Gustav, Lammet och bonden där barnen fick gosa med de nyfödda lammen. Sedan blev det en tipspromenad vid Stamsjön och en tur håvning efter grodyngel i Sävveåreservatet vid Stenkullen. Under hösten var barnen med vid invigningen av Lerådalens reservat, Nääs Barnfestival samt Nyebroparken under "Växtrum".

Vid vår träff i Hulan pratade vi om träd. I oktober var barnen vid Torskabotten och pratade om djurens vinterstrategier. Terminen avslutades traditionellt med adventfirande i Riddarsten. Under 2015 har dagbarnvårdare i Sjövik startat natursnokarverksamhet vardagar på dagtid, troligen den första verksamheten av detta slag i Sverige. Se vidare separat artikel i det här programbladet.

Fältbiologerna har *tyvärr* ingen verksamhet i Lerum. Lerums Naturskyddsförening avvaktar eventuella möjligheter att återstarta fältbiologverksamhet.

Lerum i februari 2016

Olov Holmstrand (ordf)

Lars-Erik Karlsson (vice ordf)

Bo Nilsson (sekr)

Dan Skarpsjö (kassör)

Kjell Hansson

Stefan Larsson

Jan Nordin

Bertil Svensson

Ingrid Ritola

Kennet Lundin

Erika Tyrberg